

**คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21
ตามการรับรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ชลบุรี ระยอง จังหวัดชลบุรี**

**The Desirable Characteristics of School Administrators in the 21st Century
according to Teacher's Perspective in Chonburi-Rayong Secondary
Educational Service Area, Chonburi Province**

¹วิชาดา เจริญชนม์ และ ²รัตนา กาญจนพันธุ์

¹Wichada Charoenchon and ²Ratana Karnjanapun

^{1,2}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

^{1,2}Faculty of Education, Ramkhamhaeng University.

¹Corresponding Author's Email: wichada69@gmail.com

Received: February 2, 2024; **Revised:** April 18, 2024; **Accepted:** April 19, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของข้าราชการครู 2) เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของข้าราชการครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์การทำงาน เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 333 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Cohen, Manion, Morrison ที่ค่าความเชื่อมั่น 95% โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ตามขนาดโรงเรียน และการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของข้าราชการครู มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) การรับรู้ของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 3) ครูที่มีวิทยฐานะต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 4) ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: คุณลักษณะอันพึงประสงค์; ผู้บริหารในศตวรรษที่ 21; การรับรู้ของข้าราชการครู

Abstract

This research aims to 1) study the desirable characteristics of school administrators in the 21st century according to teachers' perspective. 2) compare the desirable characteristics of school administrators in the 21st century according to teachers' perspective, sorted by educational qualification, academic rank, and work experience. The target sample is teachers in the Chonburi-Rayong Secondary Educational Service Area, Chonburi province, who are performing in the year 2566. There are 333 teachers sampled by the Cohen, Marion, and Morrison contingency table (2018, p.206) at 95% reliability on stratified random sampling for the schools and simple random sampling for samples. Research tools are the questionnaires on desirable characteristics of school administrators in the 21st century according to teachers' perspective, given the reliability at 0.99. Research statistics are mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA.

The research results 1) The teachers' perspective towards the desirable characteristics of school administrators in the 21st century is at a high level for general and components. 2) Teachers with different educational qualifications have similar perspectives towards the desirable characteristics of school administrators in the 21st century, for both general and each component. 3) Teachers with different academic ranks have similar perspectives towards the desirable characteristics of school administrators in the 21st century, for both general and each component. 4) Teachers with different work experiences have similar perspectives towards the desirable characteristics of school administrators in the 21st century, for both general and each component.

Keywords: Desirable Characteristics; Administrators in the 21st Century; Teacher's Perspective

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 หรือยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่กระแสของโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วรุนแรงต่อเนื่องซับซ้อนและเกี่ยวเนื่องกันในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และการศึกษาเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง โดยจะต้องมีการเสริมสร้างศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยการปฏิรูปการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และการศึกษา โดยเฉพาะการปฏิรูปการศึกษาของไทยเป็นความพยายามที่มีมาอย่างต่อเนื่องหลายยุคหลายสมัย ดังพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และฉบับที่ 4 พ.ศ.2562 นับเป็นเครื่องมือในการปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญของไทย ที่จะช่วยให้การจัดการศึกษามีคุณภาพได้ ดังนั้นต้องมีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ คือ ปฏิรูประบบโครงสร้างการบริหารการศึกษา ปฏิรูปการบริหารบุคลากร ปฏิรูปการเรียนการสอนและปฏิรูประบบการศึกษา ส่งผลให้การบริหารจัดการศึกษาของไทยมีการเปลี่ยนแปลงด้วยความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาต้องมีระบบที่ชัดเจนเพื่อพัฒนาให้เกิดความเจริญก้าวหน้า ทั้งต่อบุคคล สังคม และประเทศชาติ คือการกระจายอำนาจทางการศึกษาจากส่วนกลางไปสู่ระดับสถานศึกษา กระจายอำนาจทางการศึกษาสู่ท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน

ผู้ปกครอง และชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้ผู้บริหารมีอำนาจในการตัดสินใจทางการบริหาร ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการศึกษาประสบความสำเร็จ ผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการปฏิรูปตนเองและเปลี่ยนแปลงองค์กร ผู้บริหารถือเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษา ที่จะช่วยในการขับเคลื่อนให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรม ปณิธานค่านิยมที่ดีให้แก่ผู้เรียน และบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้านเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และพร้อมรับมือกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อันได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ความสามารถ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ซึ่งมีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ตอบสนองเป้าหมายหลักของการศึกษา กระจายอำนาจไปยังกลุ่มงานทั้ง 4 กลุ่มงาน ผ่านกระบวนการ แนวคิด การวางแผน วิธีการ กระบวนการ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส หรืออุปสรรคภายในสถานศึกษา คำนึงถึงประโยชน์ของผู้เรียนเป็นหลัก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักการบริหารที่ดี

หลักการแนวคิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหาร มีความสำคัญมาก เพราะจะช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ สามารถบริหารงานในองค์กรให้ประสบความสำเร็จเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการศึกษา บรรลุเป้าหมายขององค์กร ผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีบทบาทและมีความสำคัญสูงสุดในการบริหารสถานศึกษาให้เป็นผลสำเร็จหรือบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการมี (ศรายุทธ เมืองคำ, 2563) ผู้บริหารที่มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นผู้ที่ต้องมีธรรมในจิตใจ ประพฤติปฏิบัติด้วยจิตสำนึก มีศีลธรรม ส่งผลให้ผู้บริหารครองตน ครองคน และครองงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ธวัชชัย ทัพคำภา, 2563)

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับการรับรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จังหวัดชลบุรี โดยนำผลวิจัยไปเป็นแนวทางพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปวางแผนพัฒนาผู้บริหารต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้ของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามวุฒิ การศึกษา วิชยฐานะ และประสบการณ์การทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จังหวัดชลบุรี มีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มุ่งศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยใช้องค์ประกอบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยของนักการศึกษาและนักวิจัย ซึ่งมี 4 องค์ประกอบ ดังนี้ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านความเป็นผู้นำ

ประชากร คือ ครูที่ปฏิบัติการสอน ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,447 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูที่ปฏิบัติการสอน ปีการศึกษา 2566 จำนวน 333 คน จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ (Cohen, Manion, and Morrison. 2018: 206) และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามขนาดของสถานศึกษา และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

ขั้นตอนที่ 2 หน่วยของการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) พื้นที่ศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จังหวัดชลบุรี เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Checklist) ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังนี้ วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ จำนวน 40 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามรูปแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ค่า

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยใช้คำถามปลายเปิด (open ended question)

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล นำหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อม Link แบบสอบถามผ่าน Google Form ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง นำข้อมูลของครูผู้ตอบแบบสอบถามจาก Google Form ได้รับคืนมาทั้งหมดจำนวน 333 คน คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางสถิติต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (one way ANOVA) โดยรวมและรายด้าน เพื่อนำไปอธิบายข้อมูลในรูปแบบตารางต่อไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาการรับรู้ของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จังหวัดชลบุรี

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า ระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.13$) รองลงมา คือ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 4.13$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความเป็นผู้นำ ($\bar{X} = 4.12$)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามวุฒิการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน

วุฒิการศึกษา							
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหาร ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี t p							
สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 $\bar{X}$ SD $\bar{X}$ SD							
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	4.13	0.48	4.13	0.45	-0.120	0.905	
2. ด้านบุคลิกภาพ	4.13	0.49	4.17	0.41	-0.831	0.407	
3. ด้านความรู้ความสามารถ	4.11	0.51	4.19	0.41	-1.530	0.127	
4. ด้านความเป็นผู้นำ	4.11	0.52	4.17	0.45	-0.974	0.331	
รวม	4.12	0.45	4.16	0.37	-0.945	0.346	

จากตาราง 1 พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามวิทยฐานะ ในภาพรวมและรายด้าน

วิทยฐานะ							
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหาร				ไม่มีวิทยฐานะ มีวิทยฐานะ t p			
สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 $\bar{X}$ SD $\bar{X}$ SD							
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม		4.13	0.46	4.13	0.49	-0.142	0.887
2. ด้านบุคลิกภาพ		4.14	0.45	4.15	0.50	-0.337	0.737
3. ด้านความรู้ความสามารถ		4.15	0.45	4.11	0.52	0.606	0.545
4. ด้านความเป็นผู้นำ		4.13	0.46	4.13	0.55	-0.035	0.972
รวม		4.13	0.40	4.13	0.47	0.029	0.977

จากตาราง 2 พบว่า ครูที่มีวิทยฐานะต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวมและรายด้าน

ประสบการณ์การทำงาน									
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ น้อยกว่า 5 ปี 5-10 ปี มากกว่า									
ของผู้บริหารสถานศึกษา 10 ปีขึ้นไป F p									
ในศตวรรษที่ 21 $\bar{X}$ SD $\bar{X}$ SD $\bar{X}$ SD									
1. ด้านคุณธรรมจริยธรรม		4.14	0.45	4.12	0.50	4.13	0.46	0.051	0.950
2. ด้านบุคลิกภาพ		4.16	0.46	4.10	0.53	4.17	0.41	0.737	0.479
3. ด้านความรู้ความสามารถ		4.13	0.46	4.10	0.53	4.17	0.43	0.413	0.662
4. ด้านความเป็นผู้นำ		4.18	0.46	4.09	0.57	4.12	0.45	0.831	0.437
รวม		4.15	0.40	4.10	0.49	4.15	0.38	0.390	0.677

จากตาราง 3 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จังหวัดชลบุรี สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ครูรับรู้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารสามารถนำความรู้มาใช้ในการบริหาร เป็นผู้นำทางวิชาการ มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีบุคลิกภาพเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วสันต์ บัวชุม (2561) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีความรู้ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากรไม่ว่าจะเป็นการใช้หลักเหตุผลในการบริหาร ด้านความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกัน การสื่อสารที่ดี เป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ อีรินุช วาริรักษ์ (2563) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพฯ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของสายัณห์ แจ็ดทอง (2564) ได้ศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสหวิทยาเขตเมืองปรางกร จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้วนั้น จึงนำมาอภิปรายผลดังนี้

1.1 ด้านคุณธรรมจริยธรรม พบว่าครูมีการรับรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบ ยุติธรรม และเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมในการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของภัทรา วงศ์พันธ์ (2560) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่รักษาจรรยาบรรณของวิชาชีพ ไม่ทำผิดหรือหลีกเลี่ยงหรือล่องละเมิด มีความเมตตากรุณา ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เอาเปรียบเพื่อนร่วมงาน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ได้แต่ฝ่ายเดียว ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน ละอายต่อการทำความชั่ว ยินดีในความสำเร็จของเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ จริงใจ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของนเรศรัณย์ ชุมวงศ์ (2564) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอสามโคก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของนันทภัก อู่สุวรรณ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนกลุ่มอำเภอหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 พบว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.2 ด้านบุคลิกภาพ พบว่า ครูมีการรับรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความมั่นคงทางอารมณ์ กล้าเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ อย่างไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค เคารพสิทธิรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น บริหารสถานศึกษาตามระบอบประชาธิปไตย สามารถจูงใจคนให้ทำงานด้วยความเต็มใจ เพื่อความเจริญก้าวหน้าของสถานศึกษา

สอดคล้องกับแนวคิดของธวัชชัย ทัพคำภา (2563) กล่าวว่า ผู้บริหารมีบุคลิกภาพที่ดี ทั้งทางร่างกาย วาจา เช่น มีสมรรถภาพทางร่างกาย ลักษณะท่าทางท่วงที การแต่งกายที่ดีและเหมาะสม รู้จักวางตนให้เหมาะสมกับกาลเทศะ มีความกระตือรือร้น มีความเป็นประชาธิปไตย มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถบริหารงานหรือทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ส่วนทางวาจาต้องเป็นผู้มีกิริยาวาจาไพเราะ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี มีความคงเส้นคงวา เพื่อที่จะได้เป็นผู้นำพาบุคลากรในหน่วยงานร่วมกันไปสู่เป้าหมาย อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุรินทร์ นามอยู่ (2564) ศึกษาเรื่องการศึกษาคณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า ด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอรวี แสงทอง (2564) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเครือข่ายวิทยาเขตเมืองปรางกร จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับ มากเช่นกัน

1.3 ด้านความรู้ความสามารถ พบว่า ครูมีการรับรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารรู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน สามารถ แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ส่งเสริมให้บุคลากรภายในองค์กรมีความ รอบรู้ มีทักษะในการสื่อสารกับบุคลากรภายในและภายนอกอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวคิดของ ศรายุทธ เมืองคำ (2563) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทและมีความสำคัญสูงสุดในการ บริหารสถานศึกษาให้เป็นผลสำเร็จหรือบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของธัญญรัตน์ จันทรม (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดตราด พบว่า ด้านความรู้ความสามารถ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของภคปภา บัญญัติ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในโรงเรียน มัธยมศึกษาจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า ด้านความรู้ ความสามารถ อยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.4 ด้านความเป็นผู้นำ ครูมีการรับรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ใน ระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์นำการเปลี่ยนแปลงในกาบริหารสถานศึกษา สามารถสร้างทีมงานได้ดี ส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ติดตามงานให้บรรลุ วัตถุประสงค์ของสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของพนิดา รัชฎาเพชร (2565) กล่าวว่า ผู้บริหารมีภาวะ ผู้นำสามารถสร้างความเคารพศรัทธาให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาได้ โดยลักษณะของผู้นำที่ดีจะต้องรู้จักใช้อำนาจ อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการสร้างทีมงานได้ดี สามารถจูงใจให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานจนสำเร็จ เป็นผู้นำ ในการเปลี่ยนแปลงจนเป็นที่รักและนับถือของผู้ใต้บังคับบัญชา สอดคล้องกับผลการวิจัยของวิรัตน์ ไชยโคตร (2563) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษ ที่ 21 ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า ด้านความเป็นผู้นำ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปัญญา บัวบาน (2565) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร

สถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี พบว่า ด้านความเป็นผู้นำอยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ของครูที่มีต่อระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จังหวัดชลบุรี แบ่งตามวุฒิ การศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์การทำงาน พบว่า

2.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการรับรู้โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตาม สมมุติฐาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูทุกคน ถึงแม้ว่าจะมีวุฒิการศึกษาใด ต่างมีความกระตือรือร้นในการทำงาน เพื่อพัฒนาตนเองปฏิบัติตนตามมาตรฐานวิชาชีพ จรรยาบรรณของวิชาชีพ และต้องการได้รับการส่งเสริม แนะนำจากผู้บริหารที่มีความสามารถในการบริหาร ใช้หลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม เมื่อครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนรับทราบนโยบายที่ชัดเจนจากผู้บริหาร มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการทำงาน ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานในทุก ๆ ด้าน สร้างความเชื่อมั่นเป็นที่ยอมรับและศรัทธา ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา จึงทำให้ข้าราชการครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของรัชฎาพร สีทา (2566) กล่าวว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความรู้ ความสามารถ ได้รับการอบรมและฝึกประสบการณ์ที่หลากหลายแตกต่างกัน ส่งผลให้ครูมีวิสัยทัศน์ ค่านิยมที่ดีต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษามีการปฏิบัติดี มีมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพของตนเอง มีความซื่อสัตย์ สุจริต ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ จึงทำให้ครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การรับรู้ต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรกร วันชูเพลา (2565) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู ในโรงเรียนกลุ่มพระราชวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า ความคิดเห็นของครูต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนกลุ่มพระราชวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรินทร์ นามอยู่ (2564) ได้ศึกษา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไม่แตกต่างกัน

2.2 ครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีการรับรู้โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตาม สมมุติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับครูทุกคนด้วยความเท่าเทียมเสมอภาค มอบหมายงานตามความเหมาะสม ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงานและพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ จึงทำให้ข้าราชการครูที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ ชลดา เหลืองประเสริฐ (2560) ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี จำแนกตามวิทยฐานะ พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของศราวุฒิ ชันคำหมื่น (2566) ได้ศึกษาเรื่อง

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษายุคประเทศไทย 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ พบว่า ครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษายุคประเทศไทย 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของนันทก สุขโข (2559) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 จำแนกตามวิทยฐานะ พบว่าโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.3 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีการรับรู้ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันไม่ เป็นไปตามสมมุติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำในการพัฒนาและขับเคลื่อน สถานศึกษา เปิดโอกาสให้ครูเสนอแนะแนวทางในการทำงานและสะท้อนความคิดเห็นร่วมกัน สามารถสร้าง ทีมการทำงานที่เข้มแข็งเพื่อนำสถานศึกษาสู่เป้าหมายความสำเร็จ สนับสนุนให้ครูและบุคลากรประยุกต์ใช้ วิธีการปฏิบัติงานใหม่ ๆ ให้มีความสอดคล้องกับลักษณะงานตามบริบทของสถานศึกษา กระตุ้นให้ครูใน สถานศึกษาเกิดการเรียนรู้พัฒนาตนเองอย่างเท่าเทียมกันเต็มศักยภาพของบุคคลส่งผลให้สามารถทำงานได้ หลากหลายรูปแบบ พร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงหรือปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตหรือระหว่างการทำงาน ได้ สอดคล้องกับแนวคิดของคมสันต์ วงษ์ชาลี (2561) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้บริหารงานโดยกำหนด แผนงานและโครงการใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีวิสัยทัศน์ พัฒนาคณะและสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสวงหา ความรู้ และวิทยาการใหม่ ๆ ที่ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีตลอดเวลา ใช้การบริหารที่มี การรับฟังความคิดเห็นและส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารและร่วมกันแก้ปัญหา มีการให้เกียรติและ ให้ความเป็นกันเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริพร ราศี (2564) ได้ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ที่มีประสบการณ์ต่างกันมีคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของณภัทสรณ์ นรภิจ (2564) ได้ศึกษาคุณลักษณะผู้นำในศตวรรษ ที่ 21 ตามการรับรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนเครือข่ายที่ 34 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพฯ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่ ได้ดังนี้

1. คุณธรรมจริยธรรม (ครองตน) คือ ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ละเว้นต่อการประพฤติชั่ว ไม่ลุ่มหลงอบายมุข เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีความซื่อสัตย์ สุจริตต่อตนเองและผู้อื่น

บริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล ส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม มุ่งประโยชน์ผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. เป็นผู้นำและบุคลิกภาพเหมาะสม (ครองตน) คือ ความสามารถในการประสานงาน สร้างสัมพันธภาพอันดีกับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้มาติดต่องาน เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กล้าและรับผิดชอบในสิ่งที่ได้กระทำ และส่งเสริมการทำงานเป็นทีม สามารถจูงใจให้เกิดการยอมรับและให้ความช่วยเหลือ เป็นผู้มีความสามารถในด้านองค์ความรู้และทักษะในการในการคิดและเสนอเหตุผล ให้ความเห็น ปรีกษา และเสนอแนะในงานที่รับผิดชอบ ตลอดจนมีบุคลิกภาพที่ควรแก่การเคารพนับถือ

2. ความรู้ความสามารถ (ครองงาน) คือ ใฝ่ศึกษาหาความรู้ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ตั้งใจปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ มีความรับผิดชอบ กำหนดนโยบายการบริหารแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ สนับสนุนช่วยเหลือให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการ ข้อบังคับ กฎหมาย และ นโยบายอย่างถ่องแท้ และมีทักษะความสามารถในการปฏิบัติงาน สามารถแก้ปัญหาด้วยมีปฏิภาณไหวพริบเป็นอย่างดี

สรุป

ศตวรรษที่ 21 หรือยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่กระแสของโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรงต่อเนื่องซับซ้อนและเกี่ยวข้งกันในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ และการศึกษา เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการบริหารจัดการศึกษา ที่ต้องให้ความสำคัญเพื่อพัฒนาให้เกิดความเจริญก้าวหน้า ทั้งต่อบุคคล สังคม และประเทศชาติ ท้นต่อการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน ให้พร้อมรับมือกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อันได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ความสามารถ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเป็นผู้นำ ซึ่งมีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ตอบสนองเป้าหมายหลักของการศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาครูในสถานศึกษาให้พัฒนาตนเองเพื่อเพิ่มและพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับประยุกต์ใช้หลักธรรมเข้ามาใช้ในการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักพรหมวิหาร 4 (ครองตน) สังคหวัตถุ 4 (ครองคน หรือ ปกครองคน) และอิทธิบาท 4 (ครองงาน หรือ บริหารงาน) มีการกระจายอำนาจ มอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของบุคคล บริหารงานด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยพบว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ควรส่งเสริม คือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาควรยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และยึดหลักความเป็นประชาธิปไตย บริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล และด้านที่ควรส่งเสริม คือ ด้านความเป็นผู้นำ ผู้บริหารควรเป็นผู้นำในการทำงาน ส่งเสริมการมีส่วนร่วม สร้างทีมที่มีประสิทธิภาพและนำนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยนำเสนอแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ศึกษาแนวทางคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียน

บรรณานุกรม

คมสันต์ วงษ์ชาติ. (2561). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18.

งานนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ชลดา เหลืองประเสริฐ. (2560). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ณภัทรณ์ นรกิจ. (2564). คุณลักษณะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูผู้สอนในโรงเรียนเครือข่ายที่ 34 สำนักงานเขตมีนบุรี สังกัดกรุงเทพฯ. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ธวัชชัย ทัพคำพา. (2563). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ธัญญรัตน์ จันทพร. (2561). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จังหวัดตราด. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

ธีรณัฐ วาริรักษ์. (2563). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กรุงเทพฯ. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- นรเศรษฐ์ ชุมวงศ์. (2564). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของครูในโรงเรียนเขตอำเภอสามโคก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วารสารรอยแก่นสาร. 7(2), 173-187.
- นันทัก สุขโข. (2559). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ตามความคิดเห็นของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยครุศาสตร์: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- นันทัก อู่สุวรรณ. (2565). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนกลุ่มอำเภอหนองปรือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปัญญา บัวบาน. (2565). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี-ระยอง. งานนิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พนิดา รัชฎาเพชร. (2565). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ภาคภา บุญญติ. (2564). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ภัทรกร วันชูเพลลา. (2565). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนกลุ่มพระราชวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์. 10(3), 80-89.
- ภัทรา วงศ์พันธ์. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการทำงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รัชฎาพร สีทา. (2566). คุณลักษณะการเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพฯ เขต 2. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. 5(2), 15-29.
- วสันต์ บัวชุม. (2561). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- วิรัตน์ ไชยโคตร. (2563). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3. *วารสารสักทอง: มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)*. 20(2), 180-192.
- ศรายุทธ เมืองคำ. (2563). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 จังหวัดระยอง. *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี*.
- ศราวุฒิ ชันคำหมื่น. (2566). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคประเทศไทย 4.0 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สายัณห์ แจัดทอง. (2564). คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการ รับรู้ของครูสภวิทยเขตเมืองปรางกร จังหวัดสมุทรปรางกร. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สิริพร ราศี. (27 มีนาคม 2564). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. *ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์: วิทยาลัยนครราชสีมา*.
- สุรินทร์ นามอยู่. (2564). การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท. *วารสารครุศาสตร มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*. 4(1), 19-33.
- อรวี แสงทอง. (2564). คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูในโรงเรียนเครือสภวิทยเขตเมืองปรางกร จังหวัดสมุทรปรางกร. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.